

Proforma Finansal Tabloların Finansal Planlama ve Bütçelemedeki Rolü

Oğuz Kuyumcu¹

Özet

Bu çalışmada, proforma finansal tabloların finansal planlama ve bütçeleme süreçlerindeki rolü incelenmektedir. Proforma finansal tablolar, işletmelerin ve kamu kurumlarının gelecekteki mali durumlarını tahmin edebilmeleri için kullanılan temel araçlardan biridir. Bu tabloların oluşturulmasında geçmiş finansal verilerden yararlanılarak geleceğe dönük projeksiyonlar yapılmakta ve yöneticilere stratejik karar alma süreçlerinde rehberlik edilmektedir.

Çalışmada öncelikle proforma finansal tabloların teorik temelleri ele alınmış, finansal yönetim, muhasebe ve stratejik yönetim perspektiflerinden bu tabloların işlevleri değerlendirilmiştir. Özellikle bütçeleme, risk yönetimi ve senaryo analizlerinde proforma tabloların sağladığı faydalar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Özel sektör ve kamu sektörü açısından farklı kullanım alanları ele alınarak, işletmelerin yatırım kararları ve finansman stratejileri ile kamu kurumlarının bütçe planlaması süreçlerindeki etkileri karşılaştırılmıştır. Bunun yanı sıra, proforma tabloların ekonomik krizler ve belirsizlik ortamlarında nasıl bir işlev üstlendiği de tartışılmıştır. Makroekonomik dalgalanmalar, pandemi ve enflasyon gibi ekonomik değişkenlerin, finansal planlama süreçlerine etkileri değerlendirilerek, proforma tabloların karar alma mekanizmalarına sağladığı katkılar analiz edilmiştir. Ayrıca, finansal tabloların güvenilirliğinin sağlanması açısından denetim süreçleri ve etik kurallar üzerinde durulmuş, finansal manipülasyon risklerine karşı uluslararası denetim standartları çerçevesinde alınması gereken önlemler ele alınmıştır.

Sonuç olarak, proforma finansal tabloların etkin kullanımı, işletmelerin ve kamu kurumlarının geleceğe yönelik öngörülerini geliştirmesine yardımcı olmakta, finansal yönetimde öngörülebilirliği artırmakta ve stratejik karar alma süreçlerine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın finansal planlama ve bütçeleme süreçlerine ilişkin literatüre katkı sunması hedeflenmektedir.

1 Dr., Yüksekokul Sekreteri, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta Bilişim Teknolojileri Meslek Yüksekokulu, oguzkuyumcu@isparta.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4153-7210

1. Giriş

Günümüzde yaşanan finansal krizler, salgın hastalıklar ve savaşlar gibi tüm dünyayı yakından ilgilendiren olaylar, organizasyonların ekonomik faaliyetlerine ilişkin attıkları adımları daha dikkatli atmaları gerektiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu durum söz konusu organizasyonların sadece mevcut durumda başarılı olmalarını değil aynı zamanda iyi bir gelecek planlaması yaparak sürdürülebilirliğin sağlanmasında dikkatli olmaları gerekliliğini işaret etmektedir. Geleceğe dair emin adımlarla yola devam etmenin iyi bir gelecek planlaması ile mümkün olabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu kapsamda finansal açıdan gelecek planlamasının temel unsurlarından birisi olarak proforma finansal tablolar ön plana çıkmaktadır. Proforma finansal tablolar, işletmelerin ve kamu kurumlarının gelecekteki finansal durumlarını tahmin etmelerine yardımcı olan stratejik araçlardır. Bu tablolar, geçmiş verileri analiz ederek gelecek dönemlere yönelik finansal öngörüler sunar ve bu sayede karar alma süreçlerinde önemli bir rehber işlevi görmektedirler (Lessambo, 2022). Proforma tabloların temel amacı, finansal planlama ve bütçeleme süreçlerinde yöneticilere daha bilinçli kararlar alabilmeleri için gerekli bilgiyi sağlamaktır.

Finansal planlama ve bütçeleme süreçlerinde proforma tablolar, geleceğe dönük gelir ve gider tahminleri yaparak işletmelerin ve kamu idarelerinin finansal istikrarlarını korumalarına yardımcı olmaktadır (Fridson & Alvarez, 2022). Bu kapsamda, özel sektör işletmeleri yatırım ve finansman kararlarında proforma tabloları etkin bir şekilde kullanırken, kamu sektörü kurumları bütçe tahminleri ve mali sürdürülebilirlik analizlerinde bu araçlardan faydalanmaktadır (Choi & Kang, 2023).

Özel sektörde, proforma finansal tablolar şirket birleşmeleri, yeni yatırım projeleri, finansman ihtiyaçları ve kârlılık analizleri gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Yatırımcılar ve kredi sağlayıcılar, işletmelerin gelecekteki finansal performansını değerlendirmek amacıyla proforma gelir tablosu ve bilanço analizlerine büyük önem vermektedirler (Ruland & Zhou, 2004). Kamu sektöründe ise, bu tablolar bütçeleme süreçlerinde ve kaynak tahsisinde kritik bir planlama aracı olarak işlev görmektedir.

Bu çalışma, proforma finansal tabloların (PFT) finansal yönetim, bütçeleme ve risk analizlerindeki rolünü kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, proforma tabloların teorik temelleri ele alınacak, ardından gelir tablosu ve bilanço kullanım alanları değerlendirilecektir. Daha sonra, özel sektör ve kamu sektöründeki uygulamalar örneklerle desteklenerek analiz edilecek ve son olarak, finansal krizler ve belirsizlik ortamlarında proforma tabloların stratejik önemine değinilecektir.

2. PFT'lerin Teorik Temelleri

Proforma finansal tablolar, finansal yönetim ve muhasebe teorileri açısından önemli bir yere sahiptir. İşletmelerin ve kamu kurumlarının geleceğe yönelik finansal tahminler yapmalarına olanak tanıyan bu tablolar hem stratejik yönetimde hem de karar alma süreçlerinde etkin bir rol oynamaktadır (Ruland & Zhou, 2004; Jalbert, 2019, 2020).

2.1. Finansal Yönetim ve Muhasebe Teorileri Açısından PFT'lerin Yeri

Finansal yönetim teorileri kapsamında değerlendirildiğinde, proforma finansal tabloların sermaye bütçelemesi, yatırım kararları ve risk yönetimi gibi konularda önemli katkılar sunduğu görülmektedir. Modern finans teorisinde, işletmelerin finansal kararlarını alırken gelecekteki nakit akışlarını dikkate almaları gerektiğini vurgulanmaktadır (Arzova & Şahin, 2021; Kaval, 2021). Bu bağlamda, proforma tablolar geleceğe yönelik nakit akışlarını, gelir tahminlerini ve bilanço değişimlerini belirlemek için kullanılan temel araçlardandır.

Muhasebe teorileri açısından bakıldığında ise proforma tablolar finansal raporlama ilkeleri çerçevesinde oluşturulmakta ve genel kabul görmüş muhasebe standartlarına uygun bir şekilde hazırlanması gerekmektedir (Choi & Kang, 2023). İşletmelerin mali performansını analiz etmek isteyen yatırımcılar ve düzenleyici kurumlar için proforma tablolar, gelecekteki finansal durum hakkında kapsamlı bilgiler sunmaktadır.

2.2. Stratejik Yönetim ve Karar Alma Süreçlerinde PFT'lerin Rolü

Stratejik yönetim, işletmelerin uzun vadeli hedeflerine ulaşmasını sağlayan sistematik bir süreçtir. Bu süreçte, yöneticilerin gelecekteki olası finansal senaryoları öngörebilmeleri için proforma finansal tablolardan yararlanmaları gerekmektedir (Karaca & Kılıç, 2022). Özellikle büyüme stratejileri, yatırım projeleri ve maliyet optimizasyonu gibi konularda proforma tablolar, stratejik karar alma mekanizmalarının temel bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Ertuğrul, 2024).

Kamu sektöründe ise, bütçe planlamasında proforma tabloların kullanımı, devlet kurumlarının mali disiplin çerçevesinde hareket etmelerine yardımcı olmaktadır. Kamu maliyesinde geleceğe yönelik tahminler yaparak bütçelerin sürdürülebilirliğini sağlamak ve kaynak tahsislerini daha etkin bir şekilde planlamak için proforma finansal tablolar kritik bir rol oynamaktadır (Karabınar, 2022).

2.3. Risk Yönetimi ve Senaryo Analizlerinde PFT'lerin Kullanım

Risk yönetimi, işletmelerin ve kamu kurumlarının finansal belirsizlikleri minimize etmelerine yardımcı olan önemli bir süreçtir. Proforma finansal tablolar, geleceğe yönelik çeşitli senaryoların test edilmesi ve finansal risklerin yönetilmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır (Crum & Rayhorn, 2019).

Senaryo analizleri kapsamında proforma tablolar, işletmelerin farklı ekonomik koşullara nasıl tepki vereceğini belirlemek için kullanılmaktadır. Örneğin, ekonomik kriz, döviz kurlarındaki dalgalanmalar veya enflasyon oranlarındaki değişimler gibi makroekonomik faktörlerin işletmelerin finansal tabloları üzerindeki etkileri, proforma analizlerle önceden tahmin edilebilir (Jalbert, 2019). Bu sayede, yöneticiler ve yatırımcılar daha bilinçli kararlar alarak finansal istikrarlarını koruyabilirler.

3. PFT'lerin Genel Kullanımı

Proforma finansal tablolar, işletmelerin ve kamu kurumlarının gelecekteki finansal durumlarını analiz etmek ve planlama süreçlerini optimize etmek için kullandıkları en önemli araçlardan biridir. Özellikle proforma gelir tablosu ve bilanço, finansal tahminlerin temel bileşenleri olarak kabul edilmektedir. Bu tablolar, geleceğe yönelik karar alma süreçlerinde yöneticilere rehberlik ederken aynı zamanda yatırımcılar, kredi sağlayıcılar ve düzenleyici otoriteler için önemli bilgiler sunmaktadır (Brody & McDonald, 2004).

3.1. Finansal Tahminlerde PFT'lerin İşlevi

Finansal tahminler, işletmelerin gelecekteki gelir, gider ve kârlılık durumlarını öngörerek stratejik planlamalarını oluşturmalarına yardımcı olur. Proforma gelir tablosu, işletmelerin belirlenen varsayımlar altında gelecekteki gelir ve gider yapılarını tahmin etmelerini sağlamaktadır. Satış büyüme oranları, maliyet yapıları, vergi yükümlülükleri ve net kâr gibi finansal değişkenler bu tabloda analiz edilir (Lessambo, 2022).

Proforma bilançoda ise, işletmenin gelecekteki finansal durumunu; varlıklar, borçlar ve özkaynaklar perspektifinden değerlendirilir. Sermaye yatırımları, borçlanma gereksinimleri ve likidite durumu gibi unsurlar, işletmenin mali yapısını şekillendirmede kritik rol oynamaktadır (Siregar, 2024).

Bu tahmin süreçleri, işletmelerin yatırım kararlarını planlamasına, sermaye ihtiyacını belirlemesine ve olası finansal riskleri yönetmesine yardımcı olur. Ayrıca, kredi sağlayıcılar ve yatırımcılar için güvenilirlik ve şeffaflık sağlamaktadır.

3.2. Şirketler ve Kamu İdareleri İçin Bütçeleme Sürecinde PFT'lerin Kullanımı

Özel sektörde faaliyet gösteren işletmeler için bütçeleme sürecinde proforma tabloların kullanımı, nakit akışı yönetimi, yatırım kararları ve işletme sermayesi gereksinimlerinin belirlenmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. İşletmeler, belirlenen stratejiler doğrultusunda finansal projeksiyonlar yaparak gelecekteki gelir ve gider yapılarını dengelemeye çalışmaktadır (Nissim, 2022).

Kamu idareleri açısından bakıldığında, proforma finansal tabloların bütçeleme sürecindeki rolü, kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamaya yöneliktir. Devlet bütçeleri, vergi gelirleri ve harcamalar arasında denge sağlanarak oluşturulmaktadır. Proforma gelir tablosu ve bilanço, kamu idarelerinin mali sürdürülebilirliklerini değerlendirmelerine ve kaynak tahsis süreçlerini iyileştirmelerine yardımcı olmaktadır (Benito vd., 2007).

Özellikle çok yıllık bütçeleme uygulamalarında, gelecekteki mali durum tahminleri büyük önem taşır. Kamu harcamalarının uzun vadeli etkilerini öngörmek için proforma tablolar, mali disiplinin korunmasını ve kamu finansmanının daha şeffaf bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır.

3.3. Sermaye Yatırım Kararlarında PFT'lerin Etkisi

Sermaye yatırımları, işletmelerin ve kamu kurumlarının uzun vadeli stratejik hedeflerine ulaşmasında kritik bir unsurdur. Proforma finansal tablolar, sermaye yatırım kararlarının değerlendirilmesi ve finansal fizibilite çalışmalarının yapılmasında temel bir analiz aracı olarak kullanılmaktadır (Sánchez vd., 2023).

Özel sektör açısından bakıldığında, yatırım projelerinin kârlılık analizinde proforma tablolar önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle büyük ölçekli yatırımlarda, gelecekteki nakit akışlarını tahmin etmek ve yatırımın geri dönüş süresini hesaplamak için proforma gelir tabloları ve bilançoları kullanılır.

Kamu sektörü açısından, altyapı projeleri, sağlık ve eğitim yatırımları gibi uzun vadeli kamu harcamalarının maliyet-fayda analizleri proforma tablolar ile gerçekleştirilir. Kamu idareleri, bu tablolar sayesinde borçlanma seviyelerini ve finansman stratejilerini daha sağlıklı bir şekilde belirleyebilirler (Benito vd., 2007).

3.4. PFT'lerin Kullanım Alanları Örnek Uygulamaları

Bu bölümde, proforma finansal tabloların kullanım alanları detaylandırılacak ve gerçek hayattan örnek uygulamalarla desteklenecektir.

3.4.1. İşletmelerde PFT'lerin Kullanımı

Yatırım ve Sermaye Artırımı Süreçleri: İşletmeler, yatırımcıları çekmek veya halka arz süreçlerinde finansal projeksiyonlarını göstermek için proforma finansal tablolar hazırlayabilir. Örneğin, Borsa İstanbul'da halka arz edilen şirketler, yatırımcılara gelecek dönem kârlılıklarını ve finansal yapılarını anlatmak için proforma tablolar kullanabilir.

Birleşme ve Satın Almalar Süreçleri: Birleşme ve devralma işlemlerinde, satın alınan şirketin finansal verileri ve birleşme sonrası finansal durum analiz edilebilir. Örneğin küresel bir teknoloji firması, bir start-up'ı satın alırken, birleşme sonrası gelirlerini ve maliyet sinerjilerini değerlendirmek için proforma gelir tablosu oluşturabilir.

Bütçeleme ve Stratejik Planlama Amaçlı: İşletmeler, gelecek dönemlerde beklenen gelir, gider ve yatırım tahminlerini yapmak için proforma finansal tablolar hazırlayabilmektedirler. Örneğin bir üretim firması, yeni bir fabrika yatırımının finansal etkisini proforma nakit akış tablosu ile analiz edebilir.

3.4.2. Kamu Sektöründe Proforma Finansal Tabloların Kullanımı

Kamu Bütçeleme ve Mali Planlama: Kamu kurumları, gelecek yıl bütçe ödeneklerini belirlemek için proforma tablolar kullanabilir. Örneğin Türkiye'de Strateji ve Bütçe Başkanlığı, merkezi yönetim bütçesi tahminlerini oluştururken proforma tabloları dikkate alabilir.

Kamu Yatırım Projelerinin Finansal Değerlendirmesi: Büyük ölçekli kamu altyapı projelerinde (köprü, otoyol, metro gibi) maliyet-fayda analizi için proforma tablolar kullanılabilir. Örneğin İstanbul'daki bir metro hattı projesinde, yatırımın finansal getirisi ve geri ödeme süresi, proforma nakit akış tabloları ile belirlenebilir.

Kamu Borç Yönetimi ve Finansal Sürdürülebilirlik Analizi: Devletler, kamu borçlarını yönetmek ve gelecek dönem ödeme kapasitesini değerlendirmek için proforma finansal tablolar oluşturabilir. Örneğin Hazine ve Maliye Bakanlığı, iç ve dış borçlanma senaryolarını analiz ederken proforma bilanço ve gelir tabloları hazırlayabilir.

3.4.3. Finansal Kurumlarda Proforma Finansal Tabloların Kullanımı

Bankaların Kredi Değerlendirme Süreçleri: Bankalar, şirketlerin kredi başvurularını değerlendirirken, gelecekteki gelir ve kârlılık tahminlerine dayalı proforma tabloları inceleyebilir. Örneğin bir ticari banka, kredi talep eden bir inşaat firmasının finansal projeksiyonlarını değerlendirmek için proforma bilanço analizini kullanabilir.

Sigorta Şirketlerinde Risk ve Prim Hesaplamaları: Sigorta şirketleri, müşteri portföylerindeki riskleri analiz etmek için proforma finansal projeksiyonlar yapabilir. Örneğin bir sağlık sigortası şirketi, gelecekteki tazminat yükümlülüklerini öngörmek için proforma gelir tablosu ve rezerv analizlerini kullanabilir.

4. Finansal Krizler ve Belirsizlik Ortamlarında PFT'lerin Önemi

Finansal krizler ve ekonomik belirsizlikler, işletmelerin ve kamu kurumlarının karar alma süreçlerini doğrudan etkileyen faktörlerdir. Bu gibi dönemlerde proforma finansal tablolar, gelecekteki olası riskleri değerlendirmek ve stratejik planlamayı etkin bir şekilde yürütmek için kritik bir araç haline gelmektedir (Ruland & Zhou, 2004). Bu bölümde, ekonomik belirsizlik dönemlerinde proforma finansal tabloların işlevi, makroekonomik dalgalanmalara karşı bütçeleme stratejileri ve uygulamalı senaryo analizleri ile simülasyon çalışmalarının önemi ele alınacaktır.

4.1. Ekonomik Belirsizlik Dönemlerinde PFT'lerin İşlevi

Ekonomik belirsizlikler, işletmelerin nakit akışlarını, yatırım planlarını ve finansman stratejilerini doğrudan etkileyebilir. Bu gibi durumlarda proforma finansal tablolar, karar alıcılara gelecekteki olası senaryoları önceden analiz etme imkânı sunmaktadır (Khan & Ullah, 2021). Aşağıdaki bölümde bu imkanlara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Likidite yönetimi: İşletmeler, kriz dönemlerinde nakit akışlarını optimize etmek için proforma tabloları kullanarak hangi maliyetleri azaltabileceklerini ve hangi gelir kaynaklarına odaklanmaları gerektiğini belirleyebilir.

Borç ve finansman kararları: Özellikle faiz oranlarının yüksek olduğu dönemlerde, şirketler ve kamu idareleri proforma finansal tablolar aracılığıyla borçlanma maliyetlerini analiz edebilir ve en uygun finansman stratejisini oluşturabilirler.

Fiyatlandırma ve maliyet analizi: Enflasyonist dönemlerde, proforma tablolar sayesinde şirketler ürün fiyatlarını belirleme, hammadde maliyetlerini

minimize etme ve kârlılık seviyelerini koruma konusunda daha bilinçli kararlar alabilir.

Örneğin, 2008 Küresel Finansal Krizi sırasında birçok büyük şirket, likidite krizlerini yönetebilmek için proforma finansal analizlerden faydalanmış, maliyetlerini minimize etmek adına operasyonlarını yeniden yapılandırmıştır (Khan & Ullah, 2021).

4.2. Pandemi, Enflasyon Gibi Makroekonomik Dalgalanmalarda Bütçeleme Stratejileri

Son yıllarda COVID-19 pandemisi, küresel enflasyon artışı ve finansal dalgalanmalar, işletmelerin ve kamu kurumlarının bütçeleme süreçlerini ciddi şekilde etkilemiştir (Küçükaycan, 2020). Bu tür krizler karşısında proforma finansal tablolar, kurumlara proaktif bütçeleme stratejileri geliştirme fırsatı sunmaktadır.

4.2.1. Pandemi Sürecinde PFT'lerin Kullanımı

COVID-19 pandemisi, işletmelerin gelir kayıplarını öngörmelerini ve alternatif finansman stratejileri geliştirmelerini zorunlu kılmıştır. Bu süreçte proforma finansal tablolar, şu alanlarda kullanılmıştır (Khan & Ullah, 2021):

Tedarik zinciri yönetimi: Şirketler, tedarik zinciri kesintilerini öngörmek için proforma bilanço ve nakit akış tabloları oluşturmuştur.

Hükümet teşviklerinden yararlanma: Kamu destek paketlerine uygunluk değerlendirmeleri için proforma tablolar kullanılmıştır.

Operasyonel yeniden yapılandırma: Maliyetlerin azaltılması ve dijital dönüşüm süreçlerine yatırım yapılması gibi kararlar, proforma analizlerle şekillendirilmiştir.

Örneğin, havayolu şirketleri pandemi sürecinde proforma gelir tablolarını kullanarak uçuş iptalleri nedeniyle yaşanacak gelir kaybını öngörmüş ve nakit akışlarını optimize etmek için hükümet desteklerine başvurmuşlardır.

4.2.2. Enflasyonist Ortamlarda PFT'lerin Finansal Analizi

Yüksek enflasyon dönemlerinde, işletmelerin fiyatlandırma stratejilerini belirleyebilmesi, maliyetleri yönetebilmesi ve kârlılığını sürdürebilmesi için proforma tablolar kritik bir rol oynamaktadır (Anderson vd., 2023). Aşağıdaki bölümde bu rollere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Gelecekteki maliyet projeksiyonları: Artan üretim maliyetlerini öngörerek alternatif maliyet azaltma stratejileri geliştirmek için proforma tablolar kullanılır.

Fiyat değişim senaryoları: Proforma gelir tablosu yardımıyla, farklı fiyatlandırma stratejilerinin kârlılığa etkisi test edilebilir.

Maliyet ve verimlilik analizleri: Şirketler, enflasyon karşısında hangi operasyonların sürdürülebilir olduğunu belirlemek için proforma bilanço analizlerinden faydalanır.

Örneğin, Türkiye’de 2022-2023 yıllarında yaşanan yüksek enflasyon sürecinde, birçok büyük ölçekli şirket, proforma nakit akış tablolarını kullanarak TL’deki değer kaybını dengeleyecek finansal stratejiler geliştirebilirdi.

4.3. PFT’lerin Uygulamalı Senaryo Analizleri ve Simülasyon Çalışmaları

Belirsizlik dönemlerinde işletmeler ve kamu kurumları senaryo analizleri ve finansal simülasyonlar yaparak olası riskleri minimize etmeye çalışırlar. Bu süreçte proforma finansal tablolar, karar vericilere farklı ekonomik koşullar altında nasıl hareket edeceklerini önceden belirleme fırsatı sunmaktadır (Valentino, 2024).

4.3.1. PFT’lerin Senaryo Analizleri ile Risk Yönetimi

Proforma tablolar, “en kötü”, “normal” ve “en iyi” senaryolara göre farklı projeksiyonlar oluşturarak finansal yönetimi desteklemektedir (Lee & Yeh, 2024).

Tablo 1. PFT’ler Açısından Senaryolar ve Kullanım Alanları

Senaryo Türü	Kullanım Alanı	Örnek Durum
En Kötü Senaryo	Kriz, resesyon veya yüksek enflasyon dönemlerinde finansal sürdürülebilirlik sağlama	2008 Finansal Krizi sonrası banka stres testleri
Normal Senaryo	Ortalama ekonomik koşullara dayalı finansal projeksiyonlar	Türkiye’de 2010-2015 arasındaki istikrarlı büyüme dönemi
En İyi Senaryo	Yüksek büyüme ve düşük enflasyon dönemlerinde büyüme stratejilerini belirleme	2021 sonrası teknoloji sektöründeki hızlı büyüme

Kaynak: (Crum & Rayhorn, 2019)

İyi bir finansal yönetim iyi bir risk yönetimini gerektirmektedir. Risk yönetiminin başlıca unsurlarından birisi de risk analizidir. Risk analizi, proforma finansal tabloların hassasiyetini ve doğruluğunu değerlendirmek

için kullanılan bir yaklaşımdır. İşletmeler ve kamu kurumları, finansal tahminlerini oluştururken çeşitli risk faktörlerini göz önünde bulundurmalı ve farklı olasılık senaryolarına göre proforma tablolarını şekillendirmelidirler (Khan & Ullah, 2021). Bu risk faktörleri arasında şunlar yer almaktadır:

Makroekonomik Riskler: Enflasyon, faiz oranları ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar.

Mikroekonomik Riskler: Sektörel rekabet, tedarik zinciri problemleri ve maliyet değişimleri.

Düzenleyici Riskler: Vergi politikalarındaki değişiklikler, muhasebe standartlarındaki güncellemeler ve mevzuat değişiklikleri.

Finansal Riskler: Likidite riski, kredi riski ve operasyonel riskler.

Bu faktörlerin her biri, proforma tabloların doğruluğunu etkileyebilir ve risk analizinin kapsamlı bir şekilde gerçekleştirilmesini gerektirir (Nissim, 2022).

4.3.2. PFT'lerin Simülasyon Çalışmaları ile Stratejik Kararlar

Simülasyon çalışmaları, farklı değişkenlerin finansal sonuçlar üzerindeki etkisini test etmek için kullanılır. Proforma tablolar aracılığıyla işletmeler (Ertuğrul, 2024; Karaca & Kılıç, 2022):

- Kredi geri ödeme kapasitesini analiz edebilir,
- Döviz kuru değişimlerinin mali tablolara etkisini hesaplayabilir,
- Farklı faiz oranı senaryolarına göre borçlanma stratejileri geliştirebilir.

Örneğin, uluslararası ticaret yapan bir firma, döviz kurlarındaki olası dalgalanmaların etkisini proforma gelir tablosu ve bilanço kullanarak analiz edebilir ve böylece döviz risklerine karşı korunma stratejileri geliştirebilir.

Sonuç olarak, finansal krizler ve belirsizlik ortamlarında, proforma finansal tabloların önemi daha da artmaktadır. İşletmeler ve kamu kurumları, gelecekteki riskleri önceden analiz etmek, alternatif senaryolar oluşturmak ve stratejik planlama süreçlerini güçlendirmek için bu tabloları kullanmaktadır. Özellikle pandemi, enflasyon ve finansal krizler gibi büyük ölçekli ekonomik dalgalanmalar, bütçeleme ve risk yönetimi süreçlerinde proforma finansal tabloların etkinliğini artırmıştır. Bu nedenle, işletmelerin ve kamu yönetimlerinin finansal karar alma süreçlerinde proforma tabloların kullanımını daha sistematik hale getirmesi gerekmektedir.

5. PFT'lerin Düzenlenmesinde Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Proforma finansal tablolar, işletmelerin ve kamu kurumlarının geleceğe yönelik finansal durumlarını planlamalarında kritik bir rol oynasa da bunların hazırlanması sürecinde çeşitli zorluklar ve sınırlamalar ile karşılaşmaktadır (Jalbert, 2019). Bu bölümde, proforma finansal tabloların düzenlenmesinde karşılaşılan temel sorunlar, eksiklikler ve bu zorlukların nasıl aşılabileceği üzerine çözüm önerileri sunulacaktır.

5.1. Veriye Erişim ve Doğruluk Problemleri

Proforma finansal tabloların güvenilir ve doğru tahminler sunabilmesi için kullanılan verilerin sağlıklı olması gerekmektedir. Ancak çoğu zaman aşağıdaki nedenlerle veriye erişimde zorluklar yaşanmaktadır (Jalbert, 2020):

Eksik veya tutarsız veri: Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) ile kamu kurumlarında geçmiş dönem finansal verileri eksik veya tutarsız olabilmektedir.

Güncellik sorunu: Mevcut finansal veriler genellikle geçmişe dayalıdır ve ekonomik dalgalanmalar, piyasa koşulları veya düzenleyici değişiklikler hızlı bir şekilde güncellenmeyen verilerin güvenilirliğini düşürebilir.

Veri kaynaklarının çeşitliliği: Özel sektör işletmeleri, mali tablolarını oluştururken iç ve dış kaynaklardan veri toplamak zorundadır. Ancak, bu verilerin farklı formatlarda olması ve farklı muhasebe standartlarına göre düzenlenmesi analiz sürecini zorlaştırabilir.

Bu kapsamda yukarıda yer alan zorlukların üstesinden gelinebilmesi amacıyla oluşturulan çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur:

Dijital muhasebe sistemlerinin kullanımı: Finansal verilerin eksiksiz ve güncel tutulması için işletmelerin ve kamu kurumlarının bulut tabanlı muhasebe yazılımlarını kullanması önerilmektedir.

Veri madenciliği ve büyük veri analitiği: Yapay zekâ destekli analiz sistemleri kullanılarak eksik veya tutarsız veriler tespit edilip düzeltilmelidir.

Uluslararası finansal raporlama standartlarına (IFRS, IPSAS) uygunluk: Standart raporlama sistemleri sayesinde, farklı veri kaynakları tek bir formatta birleştirilerek analiz süreci kolaylaştırılabilir.

5.2. Ekonomik ve Piyasa Tahminlerindeki Belirsizlikler

Proforma finansal tabloların hazırlanmasında makroekonomik değişkenlerin (büyüme oranları, enflasyon, faiz oranları, döviz kurları vb.)

doğru tahmin edilmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak aşağıdaki nedenlerle tahminlerde hatalar oluşabilir:

Ani ekonomik şoklar: Pandemi, savaş, doğal afetler veya finansal krizler gibi beklenmedik olaylar, yapılan tahminlerin kısa sürede geçersiz hale gelmesine neden olabilir.

Faiz ve döviz kuru dalgalanmaları: Özellikle küresel piyasalarla entegre çalışan işletmeler, döviz kuru değişikliklerinden doğrudan etkilenmektedir.

Yanlı veya aşırı iyimser tahminler: Özellikle yatırımcı ilgisini çekmek amacıyla bazı şirketler gerçekçi olmayan gelir ve kârlılık projeksiyonları yapabilmektedir.

Bu kapsamda yukarıda yer alan zorlukların üstesinden gelinebilmesi amacıyla oluşturulan çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur:

Duyarlılık analizi ve stres testleri: Proforma tablolar hazırlanırken farklı ekonomik senaryolar (iyimser, kötümser ve orta senaryolar) dikkate alınmalıdır.

Ekonomik tahmin modellerinin kullanımı: Ekonometrik modeller, makroekonomik tahminler yaparken AI tabanlı makine öğrenmesi algoritmalarından yararlanılmalıdır.

Bağımsız denetim süreçleri: Bağımsız denetçiler tarafından tahminlerin doğruluğu kontrol edilmeli ve aşırı iyimser senaryolar düzeltilmelidir.

5.3. Muhasebe Standartları ile Uyumluluk Sorunları

Proforma finansal tablolar, genellikle mevcut muhasebe standartlarına dayanmayan varsayımsal senaryolar içerdiğinden, finansal raporlama çerçevesi ile uyumlu olmama riski taşımaktadır.

Proforma tabloların standart bir formatı yoktur: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) veya Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS), proforma tablolar için belirli bir düzenleme kuralı getirmemiştir.

Manipülasyon riski: Özellikle halka açık şirketlerde, yatırımcıları yanıltıcı bilgiler vermek amacıyla proforma tabloların finansal performansı olduğundan daha iyi gösterecek şekilde düzenlenmesi mümkündür.

Vergi mevzuatı ile uyumsuzluk: Proforma mali tablolar, vergi otoriteleri tarafından resmi bir belge olarak kabul edilmediği için bazı durumlarda vergi planlaması süreçlerinde sınırlı bir etkiye sahiptir.

Bu kapsamda yukarıda yer alan zorlukların üstesinden gelinebilmesi amacıyla oluşturulan çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur:

Şeffaflık ve açıklama zorunluluğu: Proforma finansal tablolar hazırlanırken, kullanılan varsayımlar detaylı bir şekilde açıklanmalı ve mevcut finansal tablolara karşılaştırılmalı olarak sunulmalıdır.

Denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi: Bağımsız denetim firmaları ve düzenleyici kuruluşlar, proforma finansal tabloların güvenilirliğini artırmak için özel denetim standartları geliştirmektedir.

Uluslararası uygulamalarla uyum sağlanması: Proforma tabloların formatı ve içeriği için uluslararası en iyi uygulamalara dayalı standartlar belirlenmelidir.

5.4. Teknolojik Yetersizlikler ve Otomasyon Eksikliği

Birçok kamu kurumu ve özel sektör işletmesi, proforma finansal tabloları manuel olarak oluşturmakta ve veri analizi süreçlerinde dijital araçlardan yeterince yararlanmamaktadır. Bu durum zaman kaybına, insan hatalarına ve analiz süreçlerinde verimsizliğe yol açmaktadır. Bu kapsamda oluşturulan çözüm önerileri aşağıda sunulmuştur:

Finansal otomasyon sistemlerinin kullanımı: ERP (Kurumsal Kaynak Planlama) sistemleri, bulut tabanlı finansal yazılımlar ve yapay zekâ destekli analiz araçları kullanılarak süreçler otomatikleştirilmelidir.

Muhasebe personelinin dijital finans teknolojileri konusunda eğitilmesi: Proforma tablo hazırlayan muhasebe ve finans profesyonelleri veri analitiği, AI ve büyük veri konularında eğitilmelidir.

Blockchain ve şeffaf veri yönetimi: Finansal tahminlerin güvenilirliğini artırmak için blokzincir teknolojisiyle doğrulanmış veri setleri kullanılabilir.

Sonuç olarak proforma finansal tabloların hazırlanması sürecinde karşılaşılan başlıca sorunlar veri eksikliği, tahmin hataları, muhasebe standartlarına uyumluluk sorunları ve teknolojik yetersizliklerdir. Ancak, dijital dönüşüm, yapay zekâ destekli analizler ve uluslararası standartlara uyum sağlanması gibi çözüm önerileriyle bu sorunlar büyük ölçüde aşılabileceği düşünülmektedir.

6. PFT'lerin Teknolojik Gelişmeler ve Dijital Dönüşüm Sürecindeki Rolü

Finansal yönetim ve muhasebe süreçleri, dijitalleşme, büyük veri analitiği ve yapay zekâ destekli karar alma mekanizmalarının gelişmesiyle önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Proforma finansal tablolar da bu dönüşümden etkilenecek daha hızlı, doğru ve kapsamlı tahminler sunan bir yapıya evrilmektedir (Choi & Kang, 2023).

Bu bölümde, teknolojik gelişmelerin proforma finansal tablolar üzerindeki etkisini, dijitalleşmenin getirdiği yeni fırsatları ve yapay zekâ destekli tahmin modellerinin önemini incelenecektir.

6.1. Büyük Veri ve PFT

Geleneksel finansal raporlama ve tahmin yöntemleri sınırlı veri setleri üzerinden analiz yaparken, günümüzde büyük veri (Big Data) analitiği, çok daha geniş kapsamlı tahminler yapmayı mümkün kılmaktadır (Kuyumcu, 2021). Bu kapsamda büyük verinin PFT oluşturulmasındaki kullanım avantajları ve uygulama örneği aşağıdaki gibidir:

Gerçek zamanlı veri akışı sayesinde finansal projeksiyonlar daha doğru hale gelmektedir. Makroekonomik göstergeler, müşteri davranışları ve sektör dinamikleri gibi farklı değişkenler proforma tahminlere entegre edilebilmektedir. Özel sektör ve kamu sektörü için veri odaklı bütçeleme ve finansal yönetim stratejileri geliştirilebilmektedir.

Örneğin bir özel sektör şirketi, büyük veri analitiğini kullanarak geçmiş dönem satış verilerini ve piyasa trendlerini analiz ederek daha gerçekçi gelir tahminleri yapabilir. Kamu sektörü açısından, vergi tahsilât oranları ve harcama eğilimleri analiz edilerek bütçe açıklarını önceden öngören proforma tablolar oluşturulabilir.

6.2. Yapay Zekâ Destekli Finansal Modelleme ve PFT

Yapay zekâ (AI) ve makine öğrenimi (ML) algoritmaları, proforma finansal tabloların oluşturulma sürecini daha akıllı ve öngörülebilir hale getirmektedir. Bu sayede (İnce, 2022):

Geçmiş finansal veriler üzerinden öğrenen algoritmalar, geleceğe yönelik daha kesin tahminler üretebilir. Senaryo analizleri yapay zekâ desteğiyle çok daha hızlı ve detaylı bir şekilde gerçekleştirilebilir. Finansal risk tahminleri, değişken piyasa koşullarına göre anlık olarak güncellenebilir.

Örneğin bir bankanın risk yönetimi ekibi, yapay zekâ destekli proforma tabloları kullanarak kredi tahsis süreçlerini iyileştirebilir. Bir kamu kurumu, sosyal yardımlara yönelik harcamaları tahmin etmek için AI destekli bütçeleme sistemlerinden yararlanabilir.

6.3. Bulut Tabanlı Finansal Planlama Sistemleri

Bulut bilişim (cloud computing), finansal planlama ve bütçeleme süreçlerinde merkezi bir veri yönetimi ve gerçek zamanlı iş birliği imkânı sunmaktadır. Bu kapsamda (Aytekin vd., 2016):

Farklı departmanlar ve paydaşlar aynı anda proforma finansal tabloları güncelleyebilir. Şirketler ve kamu kurumları, uzaktan erişim sayesinde finansal projeksiyonları anlık olarak yönetebilir. Siber güvenlik önlemleri ile finansal verilerin korunması sağlanabilir.

Öğreneğin çok uluslu bir şirket, tüm şubelerinin finansal tahminlerini bulut tabanlı bir sistemde toplayarak merkezi bütçeleme süreçlerini optimize edebilir. Bir belediye, farklı birimlerden gelen bütçe taleplerini bulut tabanlı bir finansal sistemde toplayarak proforma tablolarını dinamik hale getirebilir.

6.4. Blokzincir ve Akıllı Kontratların PFT'lere Etkisi

Blokzincir teknolojisi ve akıllı kontratlar, proforma finansal tabloların daha güvenilir ve şeffaf bir yapıya kavuşmasına katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda (Nissim, 2022):

Blokzincir tabanlı finansal sistemler, finansal verilerin manipüle edilmesini önler. Akıllı kontratlar sayesinde, belirli finansal hedeflere ulaşıldığında otomatik fon transferleri gerçekleştirilebilir. Kamu sektörü açısından bütçelerin takibi daha şeffaf hale gelebilir.

Örneğin bir özel sektör firması, tedarik zinciri finansmanı için blokzincir tabanlı bir muhasebe sistemi kullanarak gelecekteki nakit akışlarını şeffaf bir şekilde yönetebilir. Bir devlet kurumu, kamu projelerine yönelik harcamaları blokzincir üzerinden takip ederek bütçe disiplini sağlayabilir.

6.5. Dijital Dönüşüm ve Finansal Raporlamanın Geleceği

Gelecekte finansal raporlama süreçlerinin tamamen dijitalleşerek otomasyon tabanlı hale gelmesi öngörülmektedir. Proforma finansal tabloların oluşturulmasında veri madenciliği, yapay zekâ ve Nesnelerin İnterneti (IoT) gibi yeni nesil teknolojiler ön plana çıkarak finansal kararların gerçek zamanlı verilere dayalı alınmasını, ileri düzey tahmin modelleri ile krizlere daha hızlı yanıt verilmesini ve dijital para birimlerinin yaygınlaşmasıyla finansal raporlamada yeni standartların oluşmasını sağlayacaktır.

Bu dönüşüm sürecinde kamu ve özel sektörün, dijital dönüşüme uyum sağlayarak teknolojik yenilikleri finansal tahmin süreçlerine entegre etmesi gerekmektedir. Büyük veri analitiği, finansal tahminlerin doğruluğunu artırırken, yapay zekâ ve makine öğrenimi, manuel hataları minimize etmektedir. Bulut tabanlı sistemler, finansal yönetimde esneklik sağlarken, blokzincir ve akıllı kontratlar, finansal güvenliği güçlendirerek şeffaflığı artırmaktadır.

Sonuç olarak, proforma finansal tablolar dijitalleşme ve teknolojik yeniliklerle daha etkin, doğru ve güvenilir hale gelmektedir. Şirketler ve kamu kurumları, bu dönüşüme adapte olarak finansal planlama süreçlerini yeniden şekillendirmeli ve veriye dayalı karar alma mekanizmalarını güçlendirmelidir.

7. PFT'lerin Muhasebe Standartları ile Uyumluluğu

Proforma finansal tabloların güvenilirliği ve işlevselliği, uluslararası ve ulusal muhasebe standartlarına uyumu ile doğrudan ilişkilidir. Finansal raporlama standartları, proforma tabloların hazırlanmasında kullanılan yöntemleri ve ilkeleri belirleyerek doğruluk, şeffaflık ve karşılaştırılabilirlik sağlamaktadır. Bu bölümde, proforma finansal tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS), Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS) ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ile uyumluluğu ele alınacaktır.

7.1. IFRS Kapsamında PFT'ler

IFRS, özel sektör işletmeleri için uluslararası düzeyde kabul gören muhasebe standartlarıdır ve proforma finansal tabloların hazırlanmasında gerçeğe uygun sunum ve karşılaştırılabilirlik ilkelerine dayanır. IFRS kapsamında dikkate alınması gereken hususlar (Sánchez vd., 2023):

IFRS 3 (İşletme Birleşmeleri): İşletme birleşmeleri sırasında proforma finansal tablolar, birleşme sonrası finansal durumun nasıl görüneceğine dair bilgiler sunmak için kullanılır.

IFRS 9 (Finansal Araçlar): Kredi riskleri ve finansal araçların gelecekteki etkileri üzerine yapılan tahminlerde proforma tabloların kullanımı önem taşır.

IFRS 15 (Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat): Gelir tahminleri yapılırken proforma gelir tablosunun IFRS 15'in prensiplerine uygun olması gerekir.

IFRS kapsamında proforma tabloların öngörülebilir, tarafsız ve güvenilir olması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, işletmelerin varsayımlarını ve hesaplama yöntemlerini şeffaf bir şekilde açıklamaları beklenmektedir.

7.2. PFT'lerin IPSAS ile Uyumluluğu

Kamu sektörü muhasebesinde proforma tabloların kullanımı, bütçeleme, kamu harcamalarının planlanması ve mali yönetim süreçlerinde önemli bir araçtır. IPSAS, kamu sektöründe mali tabloların nasıl hazırlanması gerektiğini belirler ve proforma finansal tabloların şeffaf, hesap verebilir

ve kamu yararına uygun olmasını gerektirir. IPSAS kapsamında dikkate alınması gereken hususlar (Benito vd., 2007; Jensen, 2023):

IPSAS 24 (Bütçe Bilgilerinin Finansal Tablolarla Birlikte Sunumu): Proforma finansal tablolar, kamu kurumlarının bütçe tahminlerini ve gelecek dönem harcamalarını göstermek için kullanılır.

IPSAS 28-30 (Finansal Araçlar Standartları): Kamu sektöründe faiz oranları, döviz kurları ve borçlanma politikaları gibi değişkenleri içeren tahminlerde proforma tablolar önemlidir.

IPSAS 33 (Geçiş Süreci Açıklamaları): Kamu kurumlarının muhasebe sisteminde değişiklik yaparken geçmiş dönem verilerini proforma tablolar aracılığıyla sunması beklenir.

Kamu sektöründe mali sürdürülebilirlik analizlerinde, özellikle borç yönetimi, kamu yatırım projeleri ve mali risk analizlerinde proforma tabloların IPSAS ile uyumlu olması gerekmektedir.

7.3. PFT'lerin TMS ve TFRS ile Uyumluluğu

Türkiye'de muhasebe uygulamalarında TMS ve TFRS esas alınmaktadır. Proforma finansal tabloların hazırlanması, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) ve Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) tarafından belirlenen ilkelere uyum sağlamalıdır. TMS/TFRS kapsamında dikkate alınması gereken hususlar (Gücenme Gençoğlu, 2017):

TMS 1 (Finansal Tabloların Sunumu): Proforma tabloların sunumu, TMS 1'de belirtilen sunum ve açıklama gerekliliklerine uygun olmalıdır.

TMS 36 (Varlıklarda Değer Düşüklüğü): İşletmelerin varlıklarının gelecekteki değerini tahmin etmek için kullandıkları proforma tablolar, TMS 36'ya göre hazırlanmalıdır.

TMS 37 (Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Varlıklar): Finansal risklerin ve yükümlülüklerin tahmin edilmesinde proforma tabloların kullanımı önemlidir.

Türkiye'de proforma tablolar, özellikle şirketlerin halka arz süreçlerinde, birleşme ve devralma işlemlerinde ve bütçe planlamalarında sıklıkla kullanılmaktadır.

7.4. PFT'lerin Muhasebe Standartlarına Uyumluluğun Önemi ve Zorlukları

Proforma finansal tabloların muhasebe standartlarına uyumluluğu, yatırımcıların, düzenleyici otoritelerin ve diğer paydaşların finansal bilgileri

doğru değerlendirmesini sağlar. Ancak, uyumluluk konusunda bazı zorluklar da bulunmaktadır:

Farklı Standartlar Arasındaki Uyumsuzluklar: IFRS, IPSAS ve TMS arasında bazı kavramsal farklılıklar bulunmakta ve bu durum proforma tabloların tutarlılığını etkileyebilmektedir.

Öngörülerin Güvenilirliği: Proforma tablolar geleceğe yönelik tahminler içerdiğinden, bu tabloların doğruluğu varsayımlara dayalıdır ve kesinlik taşımaz.

Şeffaflık ve Açıklama Gereklilikleri: Muhasebe standartları, proforma tabloların dayandığı varsayımların açıklanmasını gerektirmekte, ancak bazı işletmeler bu bilgileri tam olarak sunmada eksiklik yaşayabilmektedir.

Bu nedenlerle, işletmelerin ve kamu kurumlarının, proforma tablolarını oluştururken ulusal ve uluslararası muhasebe standartlarına sıkı sıkıya bağlı kalmaları gerekmektedir.

8. PFT'lerin Hazırlanmasında Kullanılan Yöntemler

Proforma finansal tabloların hazırlanması, finansal yönetim, muhasebe standartları ve stratejik planlama çerçevesinde belirli yöntemler ve yaklaşımlar doğrultusunda gerçekleştirilir.

8.1. PFT'lerin Hazırlanma Süreci

Proforma finansal tablolar hazırlanırken şu adımlar izlenir (Nissim, 2022):

Amaç ve Kapsam Belirleme: Tablo hangi finansal kararlar için kullanılacaktır? (Örn: yatırım analizi, birleşme/satın alma, bütçeleme) Kamu veya özel sektör açısından hangi hesap kalemleri önceliklidir?

Veri Toplama: Geçmiş finansal veriler, piyasa analizleri ve ekonomik göstergeler kullanılır. Makroekonomik değişkenler (büyüme oranı, enflasyon, faiz oranları) tahminlere eklenir.

Varsayımların Belirlenmesi: Satış büyüme oranı, maliyet artış oranı, vergi düzenlemeleri gibi değişkenler analiz edilir. Alternatif senaryolar (iyimser, kötümser, olasılıklı tahminler) oluşturulur.

Finansal Modelleme ve Hesaplamalar: Gelir tablosu, bilanço ve nakit akış tablosu tahminleri hesaplanır. Finansal oranlar ve performans göstergeleri değerlendirilir.

Standartlara Uygunluk Kontrolü: IFRS (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) veya IPSAS (Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları) ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilir. Muhasebe ilkeleri çerçevesinde düzenleyici kurumlar ve denetim mekanizmaları dikkate alınır.

Duyarlılık Analizi ve Revizyon: Risk faktörlerine karşı duyarlılık testleri uygulanır. Alternatif senaryolara göre sonuçlar karşılaştırılır ve tablolar güncellenir.

8.2. PFT'lerin Hazırlanmasında Kullanılan Yöntemler

Yöntem	Açıklama	Kullanım Alanı
Tarihsel Trend Analizi	Geçmiş finansal verilerin analiz edilerek geleceğe yönelik tahminlerin yapılması	Bütçeleme, performans değerlendirme
Oran Analizi	Finansal oranlar (likidite, kârlılık vb.) kullanılarak tahmin yapılması	Kredi değerlendirmeleri, birleşme ve satın almalar
Regresyon Analizi	Bağımlı değişken (örneğin, satışlar) ile bağımsız değişkenler (örneğin, faiz oranları, enflasyon) arasındaki ilişki analiz edilerek gelecek tahminlerin yapılması	Makroekonomik tahminler, büyüme projeksiyonları
Monte Carlo Simülasyonu	Rastgele değişkenler kullanılarak çok sayıda olasılığa dayalı tahminler yapılması	Risk yönetimi, yatırım analizleri
Senaryo Analizi	Farklı ekonomik senaryolara göre finansal tahminlerin oluşturulması	Kriz yönetimi, stratejik planlama
Duyarlılık Analizi	Kritik değişkenlerin finansal sonuçlar üzerindeki etkisinin test edilmesi	Yatırım kararları, bütçe revizyonları

Kaynak: Literatürde yer alan bilgiler doğrultusunda yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu bölümde, proforma finansal tabloların oluşturulmasında kullanılan temel yöntemler, modelleme teknikleri ve tahmin süreçleri ele alınacaktır.

Tarihsel Trend Analizi

Geçmiş finansal verilerin incelenmesi ve geleceğe yönelik projeksiyonların yapılmasıdır. Geçmiş gelir ve gider eğilimleri belirlenerek gelecekteki büyüme tahmin edilir. Ortalama büyüme oranları kullanılarak gelecekteki finansal performans öngörülür. Satış gelirleri, maliyetler ve kârlılık oranları için geçmiş veriler baz alınarak tahmin yapılır (Ruland & Zhou, 2004). Örneğin bir perakende şirketi, son 5 yıldaki yıllık ortalama %8 gelir artış oranını kullanarak, önümüzdeki yıl için proforma gelir tablosu hazırlayabilir.

Regresyon Analizi ve İstatistiksel Modelleme

Geçmiş verilerden hareketle bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi analiz eden matematiksel yöntemdir. Makroekonomik göstergelerle satış tahminleri yapılır. Maliyetlerin gelir artışına duyarlılığı analiz edilir. Borç ödeme kapasitesi tahmin edilir (Fridson & Alvarez, 2022). Örneğin otomotiv sektöründe faaliyet gösteren bir firma, faiz oranları ile araç satışları arasındaki korelasyonu analiz ederek, faiz artışı durumunda satış gelirlerindeki düşüşü proforma tablolarına yansıtabilir.

Senaryo Analizi ve Duyarlılık Analizi

Farklı olasılık senaryolarına göre finansal tabloların hazırlanmasıdır. İyimser, kötümser ve olasılıklı senaryolar kullanılarak tahmin yapılır. Şirketin finansal kırılganlığı analiz edilir. Öngörülemeyen riskler karşısında mali yapı test edilir (Crum & Rayhorn, 2019). Örneğin bir enerji şirketi, petrol fiyatlarının artması veya düşmesi durumunda gelir tablosunun nasıl etkileceğini belirlemek için farklı senaryolara dayalı proforma tablolar oluşturabilir.

Nakit Akışı Modelleme Teknikleri

Gelecekteki nakit giriş ve çıkışlarının tahmin edilmesine yönelik tekniklerdir. İşletmenin likidite durumu analiz edilir. Kredi ödeme ve yatırım planlaması yapılır. Mevsimsel dalgalanmalar dikkate alınarak nakit ihtiyacı belirlenir (Jalbert, 2019). Örneğin bir turizm şirketi, yaz aylarında artan nakit girişlerini ve kış aylarında düşen gelirlerini dikkate alarak proforma nakit akış tablosu oluşturabilir.

Oran Analizi ve Finansal Göstergelere Dayalı Modelleme

Finansal rasyoların kullanılmasıyla gelecekteki mali durumun tahmin edilmesi sürecidir. Borç ödeme kapasitesi, kârlılık ve likidite oranları analiz edilir. Sermaye yapısı ve finansal sürdürülebilirlik değerlendirilir. Özsermaye getirisi ve aktif kârlılığı tahmin edilir (Jalbert, 2020). Örneğin bir banka, müşterilerine kredi verirken borç/özsermaye oranı ve faiz karşılama oranı gibi finansal göstergeleri kullanarak proforma finansal tablolarını oluşturabilir.

Zaman Serisi Analizi

Belirli bir zaman diliminde finansal verilerin değişim trendlerini analiz eden bir yöntemdir. Sezonluk ve yıllık değişimler analiz edilir. Öngörücü algoritmalar ile gelir ve maliyet tahminleri yapılır. Ekonomik döngüler dikkate alınarak uzun vadeli projeksiyonlar oluşturulur (Choi & Kang, 2023). Örneğin bir perakende şirketi, yıllık satış verilerine dayalı bir zaman

serisi analizi yaparak, gelecek yılın satış tahminlerini içeren proforma gelir tablosu hazırlayabilir.

Monte Carlo Simülasyonu

Olasılık dağılımlarını kullanarak birçok farklı senaryoyu analiz eden ileri düzey modelleme tekniğidir. Belirsiz değişkenlerin etkisini ölçmeye yardımcı olur. Şirketlerin olası finansal kriz senaryolarına karşı dayanıklılığı test edilir. Yatırım getirileri, döviz kurları ve faiz oranları gibi değişkenlerin risk analizi yapılır (Crum & Rayhorn, 2019). Örneğin bir yatırım şirketi, farklı piyasa koşullarında portföy getirilerini tahmin etmek için Monte Carlo simülasyonu kullanarak proforma bilanço ve gelir tablosu hazırlar.

Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi Temelli Modelleme

Gelişmiş veri analitiği teknikleri kullanılarak gelecekteki finansal durum tahmin edilir. Büyük veri setleri analiz edilerek daha doğru tahminler yapılır. Öğrenen algoritmalar sayesinde geçmiş performansa dayalı olarak dinamik projeksiyonlar oluşturulur. Özellikle büyük ölçekli şirketler ve finansal kurumlar tarafından tercih edilir (Choi & Kang, 2023). Örneğin bir e-ticaret firması, müşteri satın alma alışkanlıklarını analiz eden yapay zekâ algoritmaları kullanarak, gelecekteki satış gelirlerine ilişkin proforma gelir tablosu oluşturabilir.

Özetle tarihsel verilerin analizi, istatistiksel modelleme, senaryo analizleri ve simülasyon teknikleri, tahminlerin doğruluğunu artırarak karar alma süreçlerini desteklemektedir. Özellikle makine öğrenmesi ve yapay zekâ destekli modeller, büyük ölçekli veri analizlerinde geleceğin finansal tahminlerini daha hassas hale getirmekte ve finansal planlama süreçlerini optimize etmektedir. Doğru modelleme tekniklerinin kullanılması, finansal risklerin azaltılmasına ve stratejik kararların daha bilinçli bir şekilde alınmasına yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak, işletmelerin ve kamu kurumlarının proforma finansal tabloları etkin bir şekilde kullanabilmesi için bu modelleme tekniklerini iyi anlaması ve uygulaması gerekmektedir. Bu süreç, finansal yönetimde öngörülebilirliği artırarak ekonomik belirsizlikler karşısında daha sağlam ve güvenilir stratejiler geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

9. PFT'lerin Hazırlanmasında Kullanılan Yaklaşımlar

Proforma finansal tabloların hazırlanması sürecinde farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Finansal tahmin teknikleri, istatistiksel modelleme yöntemleri ve muhasebe standartlarına uygunluk gibi faktörler, proforma tabloların doğruluğunu ve güvenilirliğini belirleyen temel unsurlardır.

9.1. Proforma Gelir Tablosu Hazırlama Yaklaşımları

Proforma gelir tablosu, işletmenin gelecekteki gelirlerini, giderlerini ve net kârını tahmin etmek için oluşturulur. Bu süreçte farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır (Brody & McDonald, 2004):

Satış Temelli Yaklaşım: Geçmiş yıllardaki satış trendleri dikkate alınarak tahmin yapılır. Büyüme oranı belirlenerek gelecekteki satış rakamları projekte edilir.

Marj ve Maliyet Temelli Yaklaşım: Brüt kâr marjı ve faaliyet giderleri dikkate alınarak maliyet tahmini yapılır. Örneğin, bir şirketin geçmişte brüt kâr marjı %30 ise, gelecekte de benzer marjların korunacağı varsayılır.

Dışsal Faktörler Bazlı Yaklaşım: Döviz kurları, faiz oranları, enflasyon ve pazar büyüklüğü gibi makroekonomik değişkenler modele entegre edilir. Örneğin, turizm sektöründe faaliyet gösteren bir işletme, döviz kuru değişikliklerini dikkate alarak satış tahmini yapabilmektedir.

9.2. Proforma Bilanço Hazırlama Yöntemleri

Proforma bilanço, bir işletmenin belirli bir gelecekteki varlıklarını, borçlarını ve özkaynaklarını gösteren bir finansal tablodur. Bu tablonun oluşturulması için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır (Jalbert, 2019):

Prosentaj Yöntemi (Percentage of Sales Method): Satışların belirli bir yüzdesinin varlık ve borç kalemleri ile ilişkilendirilmesi esasına dayanır. Örneğin, stokların satışların %20'si olduğu geçmiş yıllara bakılarak, gelecekte de bu oranın korunacağı varsayılır.

Finansal Oran Analizi: Geçmiş yıllardaki likidite, kârlılık ve borçluluk oranları dikkate alınarak gelecekteki oranlar tahmin edilir. Örneğin, cari oran (current ratio) belirli bir seviyede korunarak gelecekteki dönen varlık ve kısa vadeli borçlar tahmin edilir.

Tahmin Modelleri (Forecasting Models): Makine öğrenmesi ve ileri istatistiksel yöntemler kullanılarak finansal projeksiyonlar yapılır. Özellikle büyük veri analitiği kullanan şirketlerde sıkça başvurulan bir yöntemdir.

9.3. Proforma Nakit Akış Tablosu Hazırlama Yöntemleri

Nakit akış tablosu, işletmenin gelecekteki nakit giriş ve çıkışlarını tahmin etmek için hazırlanır. Proforma nakit akış tablolarının oluşturulmasında kullanılan yöntemler şunlardır (Jalbert, 2020):

Doğrudan Yöntem: Tahmini nakit girişleri (satış tahsilatları) ve çıkışları (gider ödemeleri) doğrudan hesaplanır. Örneğin, müşteri ödemelerinin

geçmişe dayalı tahsilat süresi analiz edilerek gelecekteki nakit akışları tahmin edilir.

Dolaylı Yöntem: Net kâr tahminlerinden hareketle nakit akışları hesaplanır. Amortisman gibi nakit çıkışı gerektirmeyen giderler düzeltilerek tahmin yapılır.

Serbest Nakit Akışı (Free Cash Flow) Yöntemi: Şirketin yatırım harcamaları ve işletme sermayesi ihtiyacı dikkate alınarak faiz ve vergi öncesi serbest nakit akışı tahmin edilir. Özellikle yatırım projeleri ve şirket değerlendirme çalışmalarında bu yöntem kullanılır.

9.4. Sektörel Farklılıklar ve Özel Durumlar

Proforma finansal tabloların hazırlanma süreci sektörler göre farklılık göstermektedir. Örneğin: Üretim sektöründe, hammadde maliyetleri ve stok yönetimi dikkate alınarak proforma tablolar oluşturulur. Hizmet sektöründe, müşteri talep tahminleri ve hizmet üretim maliyetleri analiz edilir. Kamu sektöründe, bütçe tahminleri ve mali sürdürülebilirlik projeksiyonları esas alınır.

10. PFT'lerin Raporlanması ve Sunumu

Proforma finansal tablolar, geleceğe yönelik finansal projeksiyonlar sunduğundan, bu tabloların raporlanması ve sunumu finansal bilgi kullanıcıları için büyük önem taşımaktadır. Proforma finansal tabloların şeffaf, anlaşılır ve karşılaştırılabilir olması, karar alıcıların doğru analiz yapmasını sağlar.

Bu bölümde, proforma finansal tabloların raporlanması, sunum formatları, düzenleyici gereklilikler ve iyi uygulama örnekleri ele alınacaktır.

10.1. PFT'lerin Raporlanma İlkeleri

Proforma finansal tabloların hazırlanmasında uyulması gereken temel ilkeler muhasebe standartlarının kavramsal çerçevelerinde belirtildiği üzere şunlardır (Kuyumcu, 2025a):

Gerçekçi ve Makul Varsayımlar: Kullanılan tahminler ekonomik ve finansal gerçeklere dayanmalıdır.

Tutarlılık: Varsayımlar ve metodolojiler finansal tablolar arasında tutarlı olmalıdır.

Karşılaştırılabilirlik: Önceki yıllarla ve benzer işletmelerle kıyaslama yapılabilir.

Şeffaflık: Kullanılan veriler, yöntemler ve tahminler açıkça belirtilmelidir.

Doğrulanabilirlik: Varsayımların ve tahminlerin destekleyici verilerle doğrulanabilir olması gerekir.

10.2. PFT'lerin Sunum Formatları

Proforma finansal tabloların sunumunda aşağıdaki formatlar kullanılabilir (Jalbert, 2019):

a) Gelir Tablosu Formatı: Gelecekteki tahmini gelirler, giderler ve kârlılık projeksiyonlarını içerir. Ana kalemler: Satış Gelirleri, Maliyetler, Faaliyet Giderleri, Vergiler ve Net Kâr.

b) Bilanço Formatı: İşletmenin tahmini finansal durumu hakkında bilgi verir. Ana kalemler: Dönen ve Duran Varlıklar, Kısa ve Uzun Vadeli Yükümlülükler, Özsermaye.

c) Nakit Akış Tablosu Formatı: İşletmenin gelecekteki nakit giriş ve çıkışlarını analiz eder. Ana kalemler: İşletme Faaliyetlerinden, Yatırım Faaliyetlerinden ve Finansman Faaliyetlerinden Gelen Nakit Akışları.

d) Özsermaye Değişim Tablosu: Özsermayede beklenen değişimleri gösterir. Ana kalemler: Hisse Senetleri, Kâr Dağıtımı, Sermaye Artışı ve Diğer Değişimler.

10.3. Düzenleyici Gereklilikler ve Standartlar

Proforma finansal tabloların raporlanmasında uluslararası muhasebe standartlarına uyum sağlanmalıdır (Sánchez vd., 2023).

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) ve Kamu Sektörü İçin Uluslararası Muhasebe Standartları (IPSAS) kapsamında belirlenen ilkelere uygun olarak hazırlanmalıdır.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) veya diğer düzenleyici kurumların belirlediği formatlara ve açıklama gerekliliklerine uygun olmalıdır.

ABD'de, proforma finansal tablolar genellikle SEC (Securities and Exchange Commission) tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde raporlanmaktadır.

11. PFT'lerin Denetimi ve Güvenilirliği

Proforma finansal tablolar, geleceğe yönelik tahminler ve projeksiyonlar içerdiğinden, güvenilirliği ve doğruluğu büyük önem taşımaktadır (Kuyumcu, 2021). Bu tabloların bağımsız denetim süreçlerinden geçmesi,

yatırımcılar, kredi verenler ve diğer paydaşlar için güvenilir bir bilgi kaynağı olmalarını sağlamaktadır (Kuyumcu, 2025a).

Bu bölümde, proforma finansal tabloların denetimi, doğruluk analizleri, bağımsız denetim standartları ve etik ilkeler ele alınacaktır.

11.1. PFT'lerin Denetim Süreci

Denetim sürecinde dikkate alınan temel adımlar şunlardır (Kuyumcu, 2025b):

Veri Kaynaklarının Doğrulanması: Proforma tabloların hazırlanmasında kullanılan varsayımlar, finansal veriler ve projeksiyonların güvenilirliği kontrol edilir.

Tutarlılık Testleri: Geçmiş finansal tablolara uyumluluk ve hesaplamaların doğruluğu analiz edilir.

Varsayımların Değerlendirilmesi: Kullanılan senaryoların gerçekçi olup olmadığı incelenir.

Duyarlılık Analizi: Farklı ekonomik ve finansal koşullar altında tabloların nasıl değiştiği değerlendirilir.

Şeffaflık ve Açıklama Kontrolleri: Kullanıcıların tabloları doğru anlaması için yeterli bilgilendirme yapılıp yapılmadığı incelenir.

11.2. Bağımsız Denetim Standartları ve Düzenleyici Çerçeve

Proforma finansal tabloların denetimi güncel uluslararası muhasebe ve denetim standartları çerçevesinde denetlenmelidir. Bunlar (Cömert vd., 2013):

Uluslararası Denetim Standartları (ISA): Finansal tabloların bağımsız denetimi için rehberlik sağlamaktadır.

Amerikan Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (AICPA) Standartları: ABD'de bağımsız denetçiler tarafından proforma tabloların incelenmesi için belirlenen kurallar içermektedir.

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) ve Kamu Sektörü Muhasebe Standartları (IPSAS): Proforma finansal tabloların düzenlenmesi ve doğruluk testleri için referans alınan standartlar arasındadır.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Mevzuatı: Türkiye'de halka açık şirketler için proforma tabloların nasıl hazırlanacağı ve denetleneceğine ilişkin düzenlemeler içermektedir.

Bağımsız denetim, bu standartlara uygunluğu sağlayarak finansal raporların güvenilirliğini artırır ve yanlış yönlendirici bilgilerin önüne geçmektedir.

11.3. PFT'lerin Güvenilirlik Riskleri ve Hata Kaynakları

Proforma finansal tabloların güvenilirliğini tehdit eden başlıca riskler şunlardır (Brody & McDonald, 2004):

Aşırı İyimser Tahminler: İşletmeler, gelecekteki büyüme ve gelir tahminlerini fazla iyimser bir şekilde hesaplayabilir.

Eksik veya Yanıltıcı Varsayımlar: Tablolarda kullanılan tahminlerin dayanağı açıkça belirtilmezse yanıltıcı olabilir.

Veri Hataları: Kullanılan geçmiş finansal veriler hatalı olabilir ve yanlış projeksiyonlara neden olabilir.

Yanlış Kapsam Belirleme: Proforma tabloların hangi finansal olayları kapsadığı açıkça belirtilmezse analizler yanlış yönlendirilebilir.

Denetim Eksiklikleri: Bağımsız denetim sürecinin yetersiz olması, tabloların güvenilirliğini zedeleyebilir.

Bu risklerin önüne geçebilmek için, denetim süreçleri sıkılaştırılmalı, kullanılan tahmin ve varsayımlar şeffaf bir şekilde açıklanmalıdır.

11.4. PFT'lerin Etik İlkeler Açısından Değerlendirilmesi

Muhasebe ve finans profesyonelleri, proforma finansal tabloların hazırlanmasında aşağıdaki etik ilkelere bağlı kalmalıdır (Altunay & Kuyumcu, 2021):

Dürüstlük: Finansal bilgiler gerçekçi ve objektif olmalıdır.

Tarafsızlık: Kişisel veya kurumsal çıkarlar, finansal tabloların içeriğini etkilememelidir.

Profesyonel Şüphecilik: Kullanılan varsayımların doğruluğu sorgulanmalı ve alternatif senaryolar incelenmelidir.

Şeffaflık: Yatırımcıları veya diğer paydaşları yanıltacak eksik bilgi veya yanlış yönlendirme olmamalıdır.

Bu etik kurallara uyum, proforma finansal tabloların güvenilirliğini artırır ve finansal bilgi kullanıcıları için daha sağlıklı karar alma süreçleri oluşturur.

11.5. İyi Denetim Uygulamaları ve Başarı Örnekleri

Proforma finansal tabloların güvenilirliğini artıran bazı iyi uygulamalar şunlardır (Brody & McDonald, 2004; Jalbert, 2019, 2020):

Bağımsız Denetim Raporları: Proforma tablolar, bağımsız denetçiler tarafından doğrulandıktan sonra raporlanmalıdır.

Hassasiyet Analizleri: Farklı senaryolar için değişkenlerin nasıl etkilendiği açıklanmalıdır.

Gerçekleşen ve Tahmin Edilen Verilerin Karşılaştırılması: Önceki tahminlerin gerçekleşen finansal sonuçlarla kıyaslanması, tahminlerin doğruluk seviyesini belirlemek için kullanılabilir.

Açık ve Anlaşılır Sunum: Finansal tablolar, finansal bilgi kullanıcılarının kolayca anlayabileceği şekilde hazırlanmalıdır.

Sonuç olarak, proforma finansal tabloların denetimi, işletmelerin ve kamu kurumlarının geleceğe yönelik tahminlerinin güvenilirliğini artıran kritik bir süreçtir. Bağımsız denetim, proforma tabloların şeffaf, doğru ve etik ilkeler çerçevesinde hazırlanmasını sağlarken, denetim standartlarına uyum ve güçlü iç kontroller, finansal manipülasyon risklerini minimize ederek paydaş güvenini artırmaktadır. Bu bağlamda, proforma finansal tabloların denetimi ve güvenilirliği, finansal planlamanın temel taşlarından biri olup, işletmelerin ve kamu kurumlarının sürdürülebilir finansal yönetimini desteklemektedir.

Sonuç

Bu çalışma, proforma finansal tabloların finansal planlama ve bütçeleme süreçlerindeki kritik rolünü incelemiştir. Proforma tablolar, işletmelerin ve kamu kurumlarının geleceğe yönelik finansal durumlarını öngörmelerine yardımcı olan önemli araçlardır. Gelir tablosu, bilanço ve nakit akış tablolarının geleceğe yönelik versiyonları olarak kullanılan bu tablolar, karar alıcıların daha bilinçli ve stratejik hamleler yapmasını sağlamaktadır.

Çalışma kapsamında, proforma finansal tabloların teorik temelleri detaylandırılmış ve bu tabloların özel sektör ile kamu sektörü açısından farklı kullanım alanları ele alınmıştır. Özel sektörde yatırım kararları, finansman stratejileri ve şirket birleşme & satın alma süreçlerinde proforma tabloların sağladığı katkılar vurgulanırken, kamu sektöründe bütçeleme, mali disiplin ve kamu yatırımlarının planlanmasındaki etkileri incelenmiştir.

Bunun yanı sıra, ekonomik krizler, enflasyon ve pandemi gibi belirsizlik ortamlarında proforma finansal tabloların nasıl kullanıldığı analiz edilmiştir. Bu tür belirsizlik dönemlerinde, işletmelerin ve kamu kurumlarının risk

yönetimi süreçlerinde proforma tabloların sunduğu senaryo analizlerinin karar alma mekanizmalarına önemli katkılar sağladığı görülmüştür.

Çalışmada ayrıca, proforma finansal tabloların güvenilirliği ve denetimi ele alınmış, bu tabloların bağımsız denetim süreçlerinden geçmesinin ve uluslararası muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlanmasının önemine değinilmiştir. Yanıltıcı veya aşırı iyimser tahminlerin önüne geçmek için etik ilkeler çerçevesinde hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, proforma finansal tabloların etkin bir şekilde kullanılması, işletmelerin ve kamu kurumlarının geleceğe yönelik daha sağlam finansal planlar yapmasına, bütçelerini daha verimli yönetmesine ve stratejik kararlarını daha bilinçli bir şekilde almasına olanak tanımaktadır. Bu doğrultuda, ilerleyen dönemlerde proforma finansal tabloların dijitalleşmesi, büyük veri ve yapay zekâ destekli tahmin modelleri ile daha doğru ve güvenilir hale getirilmesi gerektiği önerilmektedir.

Kaynakça

- Altunay, M. A., & Kuyumcu, O. (2021). Atebetü'l Hakayık'ın Muhasebe Etiği Açısından Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 24(1), 115-134. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.877353>
- Anderson, S. B., Hodder, L. D., & Hopkins, P. E. (2023). Inflation and the Effect of Reporting Nominal Components of Accounting Estimates on Financial Statement Users' Valuation Judgments. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3688524>
- Arzova, S. B., & Şahin, B. Ş. (2021). Türkiye'de İzahnamelere İleriye Yönelik Finansal Bilgiler için Verilen Güvence Denetimleri. Mali Çözüm Dergisi, (31), 13-28.
- Aytekin, A., Erdoğan, Y., & Kavalcı, K. (2016). Yeni Bir İş Modeli: Muhasebe Alanında Bulut Bilişim. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 12(12), 46-62.
- Benito, B., Brusca, I., & Montesinos, V. (2007). The Harmonization of Government Financial Information Systems: The Role of the IPSASs. International Review of Administrative Sciences, 73(2), 293-317. <https://doi.org/10.1177/0020852307078424>
- Brody, R. G., & McDonald, R. (2004). The Next Scandal: The Undisciplined Use of Pro Forma Financial Statements. American Business Review, 22(1), 34.
- Choi, S. H., & Kang, Y. J. (2023). Pro-forma financial Statements of Technology-Growth Company. Korean Journal of Financial Studies, 52(2), 139-171.
- Cömert, N., Uzay, Ş., Selimoğlu, S. K., & Uyar, S. (2013). Uluslararası Denetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim. Bölüm Denetimde Genel İlkeler ve Sorumluluklar, SAÜSEM, KGK, Bağımsız Denetim Standartları Eğitim Notları, Şubat.
- Crum, M., & Rayhorn, C. (2019). Using Monte Carlo simulation for pro forma financial statements. Journal of Accounting and Finance, 19 (5). <https://articlearchives.co/index.php/JAF/article/view/385>
- Ertuğrul, A. N. (2024). Konkordato Süreci ve Projelendirilmesinde Finansal Hareketlerin İzlenmesi. Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi, 2, 114-127.
- Fridson, M. S., & Alvarez, F. (2022). Financial statement analysis: a practitioner's guide. John Wiley & Sons.
- Gücenme Gençoğlu, Ü. (2017). Temel Konularda BOBİ FRS ve TMS/TFRS Karşılaştırması. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 76, 1-24. <https://doi.org/10.25095/mufad.400056>

- İnce, M. (2022). Automatic and Intelligent Content Visualization System Based on Deep Learning and Genetic Algorithm. *Neural Computing and Applications*, 34(3), 2473-2493. <https://doi.org/10.1007/s00521-022-06887-1>
- Jalbert, T. (2019). A Management Focused Tool for Developing Pro-forma Financial Statements. *International Journal of Management and Marketing Research*, 12(1), 61-86.
- Jalbert, T. (2020). Una Herramienta De Gestión Para Crear Estados Financieros Proforma (an Enhanced Management Tool for Creating Pro-Forma Financial Statements). *Revista Internacional Administración & Finanzas*, 13(2), 49-83.
- Jensen, G. R. (2023). International Public Sector Accounting Standards (IP-SAS). İçinde A. Farazmand (Ed.), *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance* (ss. 6968-6976). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-66252-3_2280
- Karabınar, S. (2022). Kamu Sektöründe Genel Amaçlı Finansal Raporlamanın Kavramsal Çerçevesi. İçinde G. Kurt, A. Alagöz, & S. Önce (Ed.), *Kamu Sektör Muhasebe Standartları IPSAS/DMS Örnek Uygulamaları* (1. bs, s. 760). Gazi Kitapevi.
- Karaca, N., & Kılıç, Z. (2022). Konkordato Komiserlerinin Finansal Tabloların Analizinde Dikkat Etmeleri Gereken Özellikli Hususlar. *Mali Çözüm Dergisi*, 32, 103-125.
- Kaval, H. (2021). Bir İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Düzenlenmesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 21(64), 19-50.
- Khan, K. M., & Ullah, N. (2021). Post COVID-19 Financial Distress in Pakistan: Prediction of Corporate Defaults at Pakistan Stock Exchange. *Liberal Arts and Social Sciences International Journal (LASSIJ)*, 5(1), 386-400.
- Kuyumcu, O. (2021). Bağımsız Denetimde Verinin Önemi: Kurumlar Arası Veri İletişim Modeli Önerisi. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi* (5), 79-89. <https://doi.org/10.46236/jvosst.878175>
- Kuyumcu, O. (2025a). Kamu ve Özel Sektör Muhasebesi Kavramsal Çerçevelerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Maliye Dergisi*, 187, 221-246.
- Kuyumcu, O. (2025a). Uluslararası ve Ulusal Muhasebe Standartları Açısından Sayıştay Denetim Bulguları: Yükseköğretim Kurumları Örneği. *Sayıştay Dergisi*, 35(135), 601-633. <https://doi.org/10.52836/sayistay.1571678>
- Kuyumcu, O. (2025b). Yükseköğretim Kurumlarında İç Kontrol: Sayıştay Denetim Raporları Üzerine Bir Araştırma. *Denetişim* (32), 131-147. <https://doi.org/10.58348/denetsim.1578369>
- Küçükaycan, D. (2020). Mali Saydamlık ve Hesap Verebilirlik Aracı Olarak: Türk Sayıştay'ının Performans Denetimi. *Denetişim*, 20, 35-54.

- Lee, C. F., & Yeh, W.-C. (2024). Financial Statement Analyses and Firm Valuation: Johnson & Johnson as a Case Study. İçinde C. F. Lee, A. C. Lee, & J. C. Lee, Handbook of Investment Analysis, Portfolio Management, and Financial Derivatives (ss. 1853-1892). WORLD SCIENTIFIC. https://doi.org/10.1142/9789811269943_0058
- Lessambo, F. I. (2022). Forecasting Financial Statements' Analysis. İçinde F. I. Lessambo, Financial Statements (ss. 279-287). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-15663-2_18
- Nissim, D. (2022). Reformulated Financial Statements. Available at SSRN 4064722. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4064722
- Ruland, W., & Zhou, P. (2004). Pro Forma Financial Statements. *Com. Lending Rev.*, 19, 34.
- Sánchez, F., Giner, B., & Gill-de-Albornoz, B. (2023). The decision to present comparative financial statements in a mandatory IFRS adoption setting. *Baltic Journal of Management*, 18(3), 350-365.
- Siregar, S. Y. (2024). Financial feasibility of business towards application-based business: A case study of Drykeun. *Proceeding International Seminar of Science and Technology*, 3, 61-67. <https://conference.ut.ac.id/index.php/isst/article/view/2322>
- Valentino, J. (2024). Financial Feasibility Study of New Equipment Installation of Csitu Baru Number 1 Boarding House. *Journal of Social and Economics Research*, 6(1), 2004-2020.

